

Bruxelles, 23. studenoga 2022.
(OR. en)

15144/22

COH 111
SOC 647

ISHOD POSTUPAKA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Na datum: 22. studenoga 2022.

Za: Delegacije

Br. preth. dok.: 14481/22

Predmet: Kohezijska politika
– zaključci Vijeća (22. studenoga 2022.)

Za delegacije se u Prilogu nalaze Zaključci Vijeća o kohezijskoj politici, koje je Vijeće (opći poslovi / kohezija) odobrilo na 3910. sastanku održanom 22. studenoga 2022.

Zaključci Vijeća o kohezijskoj politici

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE:

1. PODSJEĆA na svoje zaključke iz lipnja 2022. o Komunikaciji o Osmom izvješću o koheziji: kohezija u Europi do 2050.;
2. PODSJEĆA da je kohezijska politika glavna politika usmjerena na socioekonomski razvoj regija EU-a i nastojanje da se među njima smanje razlike kako je utvrđeno u članku 174. UFEU-a; PODSJEĆA da je cilj socijalne, gospodarske i teritorijalne kohezije u središtu europskog projekta i ISTIČE rizike od povećanih regionalnih razlika uzrokovanih krizama i promjenjivom geopolitičkom situacijom;
3. NAGLAŠAVA važnost zaštite financijskih interesa Unije, uzimajući u obzir Uredbu o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije;

Dodana vrijednost kohezijske politike

4. NAGLAŠAVA da je kohezijska politika agilna, moderna i dugoročna te PREPOZNAJE ulogu kohezijske politike u doprinosu budućem razvoju EU-a u smislu jačanja gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije, poboljšanja kvalitete života građana EU-a, podupiranja prijelaza na klimatski neutralno, kružno, zeleno i digitalno gospodarstvo, uz istodobno osiguravanje uravnoteženog unutarnjeg tržišta i povećanje konkurentnosti EU-a na globalnoj razini;

5. ISTIČE učinak poluge kohezijske politike; ISTIČE da se procjenjuje da je 15 godina nakon završetka razdoblja provedbe svaki euro potrošen na kohezijsku politiku generirao 2,7 EUR dodatnog BDP-a na razini EU-a¹;
6. PODSJEĆA da je kohezijska politika bila predvodnik u primjeni evaluacijske prakse i programiranja usmjerenog na rezultate. Dobra praksa iz kohezijske politike mogla bi se dalje širiti u drugim politikama EU-a;
7. UVIĐA da kohezijska politika nije instrument za krizne situacije, iako se pokazala kao pomoć u ublažavanju učinaka nedavnih kriza, i SMATRA da bi se kohezijska politika trebala moći prilagoditi novim kretanjima bez ugrožavanja svojih strukturnih i dugoročnih ciljeva;
8. NAGLAŠAVA da je model podijeljenog upravljanja ključna značajka kojom se osigurava učinkovita provedba kohezijske politike, s pozitivnim učincima koji doprinose:
 - osiguravanju odgovarajućeg angažmana podnacionalne razine i sudjelovanja partnera u skladu s načelom partnerstva, čime se stvara osjećaj odgovornosti za programe i razvojne trendove te potiče pripadnost europskom projektu;
 - poboljšanju kapaciteta i kvalitete javne uprave, njezina pristupa strateškog planiranja za ulaganja na temelju dobre intervencijske logike, usmjerenosti na rezultate i proračunske uspješnosti;
 - omogućavanju programiranja usmjerenog „odozdo prema gore”, uz istodobno uključivanje novih globalnih trendova u donošenje nacionalnih i regionalnih politika i planiranje ulaganja na tim razinama (npr. usmjerenost na pametnu specijalizaciju i digitalnu transformaciju, pametne gradove, lokalizirani pristup, primjenu procjene teritorijalnog učinka);

¹ Osmo izvješće o gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji, Kohezija u Europi do 2050., poglavlje 9.: Učinak kohezijske politike

9. NAGLAŠAVA da umnožavanje instrumenata financiranja povećava rizik od preklapanja s intervencijama kohezijske politike, potencijalno ugrožava sposobnost kohezijske politike da ostvari svoje dugoročne ciljeve, povećava troškove koordinacije i stvara administrativno opterećenje za države članice, regije i korisnike;
10. SMATRA da bi granice među različitim instrumentima trebale biti dobro definirane te da bi drugi instrumenti trebali biti komplementarni i u sinergiji s kohezijskom politikom kako bi se izbjegla umjetna fragmentacija i udvostručavanje ulaganja;

Programsko razdoblje 2014. – 2020.

11. POZDRAVLJA rezultate ostvarene u programskom razdoblju 2014. – 2020. i PRIMA NA ZNANJE analizu koju je Komisija predstavila u Osmom izvješću o koheziji;
12. NAGLAŠAVA da je potrebno usredotočiti se na zaključenje programskog razdoblja 2014. – 2020. [...] i POZIVA Komisiju da prilikom definiranja modaliteta zaključenja razmotri sve moguće fleksibilnosti, čime bi se omogućila djelotvorna i učinkovita provedba operacija;
13. POZIVA Komisiju, države članice i regionalna tijela da u suradnji sa svim relevantnim dionicima šire i promiču rezultate i koriste kohezijske politike u javnosti;

Kohezijska politika i njezin prilagođeni odgovor na nedavne krize

14. PRIMA NA ZNANJE važnu ulogu kohezijske politike u suzbijanju gospodarskih posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19 i PODSJEĆA na brzo donošenje zakonodavnih prijedloga Komisije za djelovanje kohezijske politike za izbjeglice u Europi (CARE), povećanje prethodnog financiranja iz sredstava REACT-EU te program FAST-CARE;

15. POZIVA Komisiju da pomno prati gospodarske i socijalne učinke ničim izazvane ruske vojne agresije na Ukrajinu, uključujući stanje na energetskim tržištima i inflaciju, te da prema potrebi istraži daljnje mjere kako bi se osigurala uspješna provedba programâ kohezijske politike;

Programsko razdoblje 2021. – 2027.

16. POZDRAVLJA činjenicu da zakonodavni okvir za razdoblje 2021. – 2027. pruža jednostavnija i fleksibilnija provedbena pravila; POZIVA Komisiju da procijeni učinak tih pravila i da prati mogućnosti za daljnje pojednostavnjenje, posebno u pogledu administrativnog opterećenja za sve uključene dionike u usporedbi sa stvarnom dodanom vrijednošću;
17. ISTIČE elemente programskog razdoblja 2021. – 2027., kao što su:
- povezanost kohezijske politike i europskog semestra koja je ojačana u programskom razdoblju 2021. – 2027.; međutim, NAGLAŠAVA da je potrebno osigurati ravnotežu između lokaliziranog pristupa i europskih prioriteta;
 - novi koraci na putu prema poboljšanom sustavu revizije koji se temelji na izgradnji dugoročnog povjerenja;
 - sustav uvjeta koji omogućuju provedbu; SMATRA da je procjena ispunjavanja uvjeta koji omogućuju provedbu ključna za pravilnu provedbu kohezijske politike bez nametanja nepotrebnog administrativnog opterećenja državama članicama;
 - rješenja kojima se osigurava usklađenost kohezijskih sredstava s okolišnim, socijalnim i klimatskim ciljevima;
 - pojednostavnjena intervencijska logika i sustavi pokazatelja te pojednostavnjen okvir uspješnosti; kao i preispitivanje programa i sporazuma o partnerstvu u sredini programskog razdoblja u 2025. koje će omogućiti uzimanje u obzir novoutvrđenih izazova;
 - mogućnosti u okviru provedbe programâ podijeljenog upravljanja za prijenos određenih razina financiranja između fondova i kategorija regija;
 - veće mogućnosti kombiniranja različitih oblika potpore, kao što su financijski instrumenti i bespovratna sredstva;

18. POZDRAVLJA činjenicu da je Komisija pružila smjernice o načelu „nenanošenja bitne štete” i otpornosti na klimatske promjene te POZIVA Komisiju da podijeli primjere najbolje prakse s državama članicama;
19. POZIVA države članice i Komisiju da bez daljnje odgode osiguraju početak provedbe programa za razdoblje 2021. – 2027. i poduzmu potrebne korake kako bi se ona ubrzala;
20. POZIVA Komisiju i države članice da doprinesu pojednostavljenju, među ostalim daljnjim istraživanjem potencijala novih mogućnosti kao što su financiranje koje nije povezano s troškovima i općenito pojednostavnjene mogućnosti obračuna troškova te POZIVA Komisiju da podijeli primjere najbolje prakse i pruži potporu državama članicama u tom pogledu;
21. NAGLAŠAVA važnost sprečavanja i borbe protiv prijevara i korupcije; POZIVA države članice i Komisiju da blisko surađuju u tom pogledu i povećaju učinkovitost sustava kontrole;
22. POZIVA države članice i Komisiju da dovoljno rano pripreme teren za učinkovito preispitivanje u sredini programskog razdoblja koje se odnosi na programsko razdoblje 2021. – 2027.;
23. POZIVA Komisiju da:
 - kontinuirano potkrepljuje učinak kohezijske politike analizom makroekonomskih učinaka i učinaka prelijevanja za sve regije, koristeći se činjenicama i brojkama,
 - utvrdi učinak ulaganja u okviru kohezijske politike na javno dobro, kao i održivost dosadašnjih ulaganja,
 - analizira višestruke rezultate kohezijske politike, među ostalim u području gospodarstva, inovacija, digitalizacije, klime i okoliša te socijalnih pitanja;

Teritorijalni aspekt kohezijske politike

24. SMATRA da je lokalizirani pristup kojim se uzimaju u obzir teritorijalne posebnosti regija ključan element kohezijske politike;
25. ISTIČE da bi pri osmišljavanju i provedbi instrumenata EU-a, uključujući one kojima se odgovara na neočekivane globalne izazove, trebalo uzeti u obzir teritorijalnu dimenziju;
26. NAGLAŠAVA da se posebna pozornost mora posvetiti posebnostima regija i potpori regijama, osobito onima slabije razvijenima koje su suočene s raznim strukturnim ili trajnim neravnotežama, neovisno o uzrocima;
27. NAGLAŠAVA da se kohezijskom politikom znatno doprinosi postizanju ciljeva razvoja ruralnih i urbanih područja, uz istodobno promicanje integriranih pristupa područjima;
28. NAGLAŠAVA važnost i mogućnosti prekogranične, transnacionalne i međuregionalne suradnje za države članice i njihove regije, kao i za zemlje susjedstva i zemlje koje dobivaju sredstva iz Instrumenta pretpristupne pomoći te ISTIČE da uzajamna suradnja doprinosi razvoju regija i integraciji EU-a;
29. POZDRAVLJA mogućnosti koje proizlaze iz uključivanja suradnje i mjera suradnje u programe u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast”, zajedno s doprinosom kohezijske politike uključivanju makroregionalnih strategija i strategija morskih bazena;

30. PRIMA NA ZNANJE da je unutar višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. uspostavljen Fond za pravednu tranziciju kako bi se regijama i građanima omogućilo da ublaže socijalne i okolišne učinke te učinke na zapošljavanje i gospodarstvo koji proizlaze iz rada na ostvarenju klimatskih i energetske ciljeva Unije do 2030. i tranzicije prema klimatski neutralnom gospodarstvu Unije do 2050;
31. POZIVA države članice da ubrzaju pripremu, a Komisiju da brzo odobri programe koji se sufinanciraju iz Fonda za pravednu tranziciju i odgovarajuće teritorijalne planove za pravednu tranziciju;
32. POZIVA Komisiju da uzme u obzir posebnosti dodjele sredstava iz instrumenta NGEU i rokove za provedbu tih sredstava, kao i da pruži potporu državama članicama u pravodobnoj provedbi Fonda za pravednu tranziciju, posebno u pogledu velikih projekata transformacije;

Kohezijska politika nakon 2027.

33. ISTIČE važnost kohezije kao načela, politike, cilja i stupa EU-a te NAGLAŠAVA potrebu za daljnjim jačanjem gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije na temelju snažnog višerazinskog upravljanja i partnerstva s regionalnim dionicima i građanima te u različitim područjima politika EU-a;
34. NAGLAŠAVA da je kohezijska politika politika za sve regije;
35. POZIVA Komisiju da u najkraćem mogućem roku nakon podnošenja prijedloga za sljedeći višegodišnji financijski okvir EU-a podnese svoje zakonodavne prijedloge za razdoblje nakon 2027.;
36. PODSJEĆA da se ovim zaključcima ne dovode u pitanje pregovori o višegodišnjem financijskom okviru EU-a za razdoblje nakon 2027. i zakonodavnom okviru EU-a u području kohezije;

37. POZIVA Komisiju da:

- ocijeni sve aspekte zakonodavstva za razdoblje 2021. – 2027., dodatno istraži mogućnosti koje pruža pristup koji se temelji na uspješnosti i u najvećoj mogućoj mjeri iskoristi taj pristup u pripremi sljedećeg zakonodavnog okvira;
- nastavi s pojednostavnjenjem pravila za donošenje i provedbu programâ kohezijske politike na temelju dokazanih primjera i najboljih praksi u cilju smanjenja administrativnog opterećenja za sve dionike;
- uskladi provedbena pravila među različitim programima EU-a kojima se doprinosi sličnim ciljevima kako bi se izbjeglo nepotrebno administrativno opterećenje za sve dionike;
- osigura kontinuitet pravila i pravnu sigurnost bez povećanja administrativnog opterećenja;
- potiče veću primjenu najbolje prakse u slučaju dokazanih rezultata i niskih stopa pogreške;

38. POZIVA Komisiju da istraži zakonodavni okvir kohezijske politike i da se istodobno usredotoči na ciljeve održivog razvoja EU-a i njegovih regija, imajući na umu da bi se u njemu trebale uzeti u obzir posebnosti svih regija i dodatno ispitati stanje regija u razvojnoj zamci i regija na vanjskim granicama EU-a, kako bi se na odgovarajući način odgovorilo na njihove specifične potrebe, kao i osigurati posebne mjere za potporu razvoju najudaljenijih regija;

39. NAGLAŠAVA da bi demografski izazovi kao što su negativan demografski trend, starenje stanovništva, depopulacija i odljev mozgova mogli znatno produbiti postojeće teritorijalne razlike među regijama ometajući koheziju, rast i zapošljavanje; POZIVA Komisiju da istraži kako na odgovarajući način odgovoriti na te izazove;

40. PODSJEĆA na to da u nekim najudaljenijim regijama i otočnim državama članicama demografski izazovi mogu biti i rast udjela mladog stanovništva i ekstremna gustoća naseljenosti;

41. POZIVA Komisiju da nastavi blisku suradnju i razmjenu s državama članicama o ključnim elementima oblikovanja i provedbe politika tijekom pripremnog procesa za sljedeći zakonodavni paket;
 42. POZIVA Komisiju, države članice i regionalne vlasti da prilikom pripreme investicijskih instrumenata imaju na umu to da ne nanose štetu koheziji, npr. osiguravanjem da se politikama i instrumentima EU-a i država članica doprinosi konvergenciji i smanjenju asimetrije među regijama i unutar njih; [...]
 43. POZIVA Komisiju da prije uvođenja novih instrumenata ocijeni postojeće instrumente politike EU-a kako bi se izbjegla preklapanja s postojećim instrumentima, a posebno s kohezijskom politikom. To bi ocjenjivanje trebalo uključivati i utvrđivanje najučinkovitije metode provedbe okvira politike EU-a i rezultata ocjenjivanja različitih instrumenata;
 44. I DALJE JE PREDANO redovitoj političkoj raspravi relevantnih ministara u okviru Vijeća za opće poslove kako bi se raspravljalo o kohezijskoj politici, njezinoj provedbi i mogućim izazovima.
-